

Міністерство освіти і науки України

Університет митної справи та фінансів

Рада молодих учених

Університету митної справи та фінансів

**«ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ
УПРАВЛІНСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ
ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ
ВИМІРИ СЬОГОДЕННЯ:
МОЛОДІЖНИЙ ПОГЛЯД»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

14 листопада 2025 р.

Дніпро

Белінська Т. А. Виклики безпеки в мережах інтернету речей: від вразливостей «розумного дому» до захисту критичної інфраструктури	231
Іващенко М. В. Соціальні ризики використання штучного інтелекту: етика та безпека	233
Каменчук Т. О. Цифровізація політики: нові інструменти влади та участі громадян	235
Клим О. О. Інформаційні технології у міжнародному бізнесі	238
Козирєва С. О. Інтернет речей як ключова інноваційна технологія ефективного публічного управління в умовах цифрового суспільства ...	240
Коломойченко Р. А. Актуальні завдання та загрози кібербезпеки у закладах вищої освіти	242
Козурман В. П. Людський фактор як ключовий ризик у сфері ІТ	243
Кручковський М. С. Використання інтелектуального аналізу даних для прогнозування та виявлення дефектів програмного забезпечення	245
Кручковський М. С. Оцінювання ризиків у проєктах розробки штучного інтелекту	247
Кручковський М. С. Застосування блокчейн-реєстрів для надійного виявлення та фіксації спроб несанкціонованої модифікації мережевих логів	249
Магденко Я. В., Прийменко І. О. Роль і значення матриць у розвитку штучного інтелекту	251
Магденко Я. В., Прийменко І. О. Теорія множин як математичний фундамент баз даних та програмування	253
Пасішний М. І. Застосування систем штучного інтелекту до розробки та підтримки баз даних	255
Рябоволенко Е. А. Забезпечення конфіденційних даних у застосунках із використанням технологій ШІ	258
Щитов Д. М. Кібербезпекова стратегія в цифровій комерції	260
Шишов П. О. Математичні пакети □ у вищій математиці: порівняння MATHCAD, MATLAB I WOLFRAM MATHEMATICA	262
Шишов П. О. Імітаційні моделі використання штучного інтелекту в е-комерції	264
Федулов Є. І. Деякі питання безпеки та захисту даних у базах даних	266
Черкаський Д. С. Роль хмарних технологій у розвитку малого бізнесу ...	268

підприємств у порівнянні з їхніми конкурентами. За висновками зарубіжних дослідників, подібні порівняльні оцінки є однією з форм прояву конкурентоспроможності підприємства. Звідси метод DEA застосовується і для аналізу сукупності однорідних об'єктів, під якими розуміють великі підприємства, що функціонують в однакових кліматичних умовах і є повноцінними учасниками конкурентного середовища. Оцінювання ступеня реалізації конкурентного потенціалу сільськогосподарських підприємств здійснюється в межах окремих кліматичних зон: Полісся, Лісостеп, Степ та Карпати, в межах відповідного обласного розподілу і його потенціалом.

Для проведення DEA-аналізу використовуються вхідні показники, які характеризують обсяги залучених ресурсів (земельні, трудові, капітальні - у вигляді основних і оборотних засобів), а також вихідні дані, що відображають досягнуті фінансово-економічні результати діяльності сільськогосподарських підприємств.

З огляду на викладене, під час оцінювання рівня використання конкурентного потенціалу сільськогосподарських підприємств доцільно застосовувати модель, орієнтовану на мінімізацію вхідних ресурсів. У цьому випадку критерієм повноти реалізації потенціалу виступає мінімальний обсяг витрат ресурсів на 1 гривню виручки або отриманого економічного ефекту. Внаслідок чого, підприємства-бенчмарки визначаються як ті, що демонструють найнижчі значення зазначених показників, тобто використовують свої ресурси найбільш раціонально та ефективно.

Список використаних джерел:

1. Барибіна Я. О. Теорія і генезис категорії «конкурентний потенціал». Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2013. № 1 (56). С. 147–153.
2. Бабина О. Є. Потенціал як системна економічна категорія. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2011. № 36. С. 23–26.

Остапенко О. В., студентка Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(науковий керівник – Завадських Г. М., к.е.н., доц.,
доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного)

ПОРІВНЯЛЬНИЙ СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА У РІЗНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ

В умовах воєнних викликів та трансформації економіки особливого значення набуває статистичне дослідження регіональних аспектів розвитку аграрного сектора. Порівняльний статистичний аналіз дозволяє оцінити рівень ефективності сільськогосподарського виробництва, виявити структурні відмінності між регіонами та визначити фактори, що формують їхню конкурентоспроможність. Для проведення дослідження обрано

Запорізьку та Дніпропетровську області – регіони південно-центрального макроекономічного району України, які мають спільні природно-кліматичні умови, але різну структуру сільськогосподарського виробництва, що робить їх порівняння особливо показовим.

За даними Державної служби статистики України, протягом 2020–2024 рр. аграрний сектор України зазнав суттєвих структурних змін, зумовлених воєнними діями, зміною логістики постачання сировини, нестачею трудових ресурсів і кліматичними ризиками. У Дніпропетровській області спостерігалось поступове зростання валової продукції сільського господарства до 2021 р. (+4,1 % порівняно з 2020 р.), проте у 2022 р. обсяги скоротилися майже на 10 %. У 2023–2024 рр. відбулося часткове відновлення виробництва, насамперед у рослинництві, де зібрано понад 2,9 млн т зернових і зернобобових культур, що становить близько 95 % довоєнного рівня. Запорізька область, навпаки, зазнала більш істотних втрат через окупацію частини територій і знищення інфраструктури: скорочення валової продукції сільського господарства у 2022 р. становило близько 35 % порівняно з 2020 р. Відновлення у 2024 р. залишається повільним: обсяг виробництва зернових і технічних культур оцінюється на рівні 65–70 % довоєнних показників. Порівняння статистичних показників засвідчує різну спеціалізацію областей. Дніпропетровська область характеризується переважанням рослинницької продукції – близько 78 % у структурі валової продукції (2024 р.), решта 22 % припадає на тваринництво. Основними культурами є пшениця, соняшник, кукурудза, ячмінь. Запорізька область також має виражену рослинницьку спеціалізацію, однак до 2022 р. частка тваринництва тут була більшою – до 30 %, переважно за рахунок молочного скотарства і птахівництва. У 2024 р. структура сільського господарства Запорізької області зазнала змін: через скорочення поголів'я великої рогатої худоби (на 40 % порівняно з 2020 р.) і свиней (на 35 %) частка тваринництва зменшилася до 17 %. Рослинництво зберігає пріоритет завдяки стабільним показникам урожайності соняшнику (у середньому 2,2 т/га) та пшениці (3,8 т/га). Статистичний аналіз динамічних рядів урожайності демонструє, що в обох регіонах показники коливаються залежно від погодних умов, забезпеченості матеріально-технічними ресурсами та стану ґрунтів. У Дніпропетровській області середня врожайність зернових культур у 2024 р. становила 42,5 ц/га, тоді як у 2020 р. – 39,7 ц/га (зростання на 7 %). Урожайність соняшнику – 23,4 ц/га. У Запорізькій області урожайність зернових скоротилася з 40,2 ц/га у 2020 р. до 32,6 ц/га у 2024 р. через дефіцит вологи та обмежений доступ до меліоративних систем.

Розрахунок індексу продуктивності аграрного виробництва (як відношення валової продукції до сільськогосподарських угідь) показав, що у Дніпропетровській області цей показник у 2024 р. становив 1,14 (до 2020 р. = 1), тоді як у Запорізькій – лише 0,73, що відображає суттєве падіння ефективності використання земельного потенціалу.

Тваринницька галузь в обох регіонах демонструє стійку тенденцію до скорочення. У Дніпропетровській області за 2020-2024 р.р. чисельність великої рогатої худоби зменшилася на 22 %, свиней – на 18 %, птиці – на 9 %. У Запорізькій області показники є ще гіршими – скорочення поголів'я великої рогатої худоби перевищило 40 %, а виробництво м'яса зменшилося більш ніж на третину. Валовий надій молока на одну корову у Дніпропетровській області у 2024 р. становив 5480 кг, тоді як у Запорізькій – 4930 кг, що свідчить про нижчу продуктивність через скорочення кормової бази та порушення логістики.

Статистичний аналіз виявив, що у Дніпропетровській області частка зайнятих у сільському господарстві у 2024 р. становила близько 8,5 % від загальної кількості зайнятого населення, тоді як у Запорізькій – лише 5,7 %. Середньомісячна заробітна плата працівників аграрного сектору у Дніпропетровській області – 16,8 тис. грн, що на 12 % вище, ніж у Запорізькій (близько 15,0 тис. грн).

Кореляційний аналіз показав наявність тісного зв'язку між рівнем матеріально-технічної оснащеності господарств та обсягами виробництва ($r = 0,81$). У Дніпропетровській області частка сучасної техніки (до 5 років експлуатації) становить понад 40 %, тоді як у Запорізькій – лише близько 25 %, що суттєво впливає на рівень продуктивності праці.

Порівняльний статистичний аналіз свідчить, що Дніпропетровська область має більш стійкі позиції у розвитку аграрного виробництва завдяки диверсифікованій структурі господарств, інвестиційній активності та вищому рівню механізації. Водночас Запорізька область потребує державної підтримки, спрямованої на відновлення іригаційних систем, відновлення тваринницьких комплексів та створення умов для повернення трудових ресурсів. Важливим напрямом розвитку є також інтеграція регіональних статистичних показників у систему оцінювання сталого розвитку (за індикаторами SDG-2 «Подолання голоду» та SDG-8 «Гідна праця та економічне зростання»).

Список використаних джерел:

1. Агробізнес України 2023/24: інфографічний довідник / ТОВ «Латифундист Медіа»; ТОВ «ТОП ЛІД»; за підтримки Креді Агріколь Банку. Київ : ТОВ «ТОП ЛІД»; ТОВ «Латифундист Медіа», 2024. 53 с. URL: <https://agribusinessinukraine.com/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2024/> (PDF: https://agribusinessinukraine.com/get_file/id/the-infographics-report-ukrainian-agribusiness-2024.pdf)
2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ> (дата звернення: 25.10.2025)
3. Завадських Г.М., Тебенко В.М. Перспективи інноваційного розвитку Запорізької області. Регіональна економіка та управління, 2021. № 4 (34). С. 33–39.